

Michael Oren: Cum a început războiul? Cu împăciuitorii Iranului de la Washington Istoricii vor privi în urmă și se vor întreba cum de SUA nu numai că au permis Iranului să își atace în mod repetat cetățenii, soldații și aliații, dar l-au și recompensat pentru acest lucru.

Joe Biden și secretarul de stat Antony Blinken. Pe măsură ce provocările iraniene s-au înmulțit, administrația Biden s-a abținut să tragă la răspundere Teheranul. (Foto: Andrew Harnik/Getty Images)

[Michael Oren](#)

JERUSALIM - Istoricii care vor scrie peste ani despre conflagrația din Orientul Mijlociu din 2024 vor întreba, fără îndoială, "Când a început totul?". Unii vor arăta spre administrația Bush care, demoralizată de războaiele sale neconcludente din Afganistan și Irak, a respins în 2008 rugămințile Israelului de a elimina programul nuclear iranian, pe atunci în curs de desfășurare.

Alții ar putea cita dorința Israelului de a juca după regulile mullahilor, ripostând împotriva reprezentanților lor Hezbollah și Hamas mai degrabă decât împotriva Iranului însuși, ceea ce i-a permis să iasă din fiecare rundă de lupte complet nevătămat.

Dar cea mai mare parte a vinovăției, istoricii corecți vor fi probabil de acord, va trebui să cadă asupra politicilor celor de la Washington care au încercat să liniștească Iranul cu aproape orice preț și să ignore agresiunile sale în serie.

Aceste politici au început în săptămâna de după investirea președintelui Barack Obama, în ianuarie 2009. Într-unul dintre primele acte de diplomatie externă ale celui de-al 44-lea președinte, Obama a trimis o ofertă de reconciliere liderului suprem al Iranului, ayatollahul Ali Khamenei. În luna iunie a aceluiași an, în discursul său istoric de la Cairo, Obama a devenit primul președinte care s-a referit la regimul de la Teheran ca fiind Republica Islamică Iraniană - legitimând teocrația opresivă - și a stat deoparte în timp ce huliganii acelei republici au bătut și împușcat sute de cetățeni iranieni care protestau pentru libertatea lor.

În următorii patru ani, Casa Albă a ignorat un val neîncetat de agresiuni iraniene - atacuri împotriva navelor marinei americane din Golful Persic; susținerea Al-Qaeda și a altor grupuri teroriste dedicate distrugerii Americii; și eforturi abia disimulate de a submina guvernele occidentale din Orientul Mijlociu.

În același timp, Iranul a sprijinit masacrul în masă al dictatorului sirian Bashar al-Assad - adesea cu gaze otrăvitoare - al propriilor conaționali. Obama declarase că utilizarea de către

Siria a armelor chimice este "o linie roșie" care va avea "consecințe enorme" asupra implicării Americii în război. Nu a fost așa.

La Washington, administrația a trecut cu vederea o tentativă iraniană de asasinare a ambasadorilor saudit și israelian (printre care mă număr și eu) și a pus capăt unei anchete federale privind o rețea de trafic de droguri și arme de miliarde de dolari a Hezbollah în Statele Unite. Cel mai grav este că Iranul a construit instalații nucleare subterane secrete și a dezvoltat un sistem de lansare de rachete balistice intercontinentale care amenință întregul Orient Mijlociu și o mare parte din Europa.

De ce ar căuta o Casa Albă, chiar și una dedicată reconstruirii relațiilor Americii cu lumea islamică, o apropiere de un astfel de regim?

La vremea respectivă, au existat mai multe motive. În primul rând, a fost dorința Statelor Unite, sătulă de războaiele din Orientul Mijlociu și care nu mai depindea de petrolul arab, de a se retrage din regiune și de a se concentra pe Orientul Îndepărtat. Apoi, a existat convingerea că Statele Unite se bazaseră în mod tradițional pe aliații lor sunniți și israelieni, doar pentru a descoperi că sunniții au comis atentatele de la 11 septembrie 2001, iar israelienii au sfidat politica americană în Cisiordania. Iranienii, mai puternici, mai moderni și mai deschiși către Occident - așa au concluzionat mulți dintre factorii de decizie americani - ofereau o alternativă mai bună dacă doar conducerea lor ar fi fost liniștită. În cele din urmă, și în cele din urmă cel mai decisiv, a fost programul nuclear iranian, o amenințare strategică în plină expansiune pe care Casa Albă a refuzat să o blocheze prin mijloace militare.

Acordul nuclear încheiat în 2015 între Statele Unite, Regatul Unit, Franța, China, Rusia, Germania și Iran - numit în mod eufemistic Planul comun de acțiune cuprinzător (JCPOA) - a avut trei obiective majore: să blocheze calea Iranului către bombă, să se asigure că Iranul devine ceea ce Obama a numit "o putere regională responsabilă" și, în caz contrar, să dea cu piciorul la "cutia nucleară" în josul drumului. Primele două obiective s-au dovedit a fi iluzorii.

În loc să blocheze calea Iranului către bombă, acordul a pregătit-o în mod solid, permițându-i Iranului să păstreze cea mai mare parte a infrastructurii sale nucleare și să continue să producă centrifuge din ce în ce mai avansate, capabile să reducă timpul de explozie al Iranului la doar câteva săptămâni. Acordul nu a impus nicio restricție semnificativă asupra sistemelor de lansare a rachetelor iraniene sau asupra programelor sale clandestine de înarmare. Și chiar și atunci, limitările, în mare parte cosmetice, urmau să expire în mai puțin de un deceniu. Cu mult înainte de acest moment, însă, Iranul a profitat de recompensele financiare și strategice ale acordului pentru a-și extinde sfera de influență în Irak, Siria și Liban. Cam atât despre puterea regională responsabilă.

În 2018, președintele Trump s-a retras din JCPOA, a restabilit sancțiunile punitive împotriva Iranului și a ripostat la atacurile iraniene împotriva americanilor, indicând o abordare diferită a problemei, dar această politică s-a dovedit a fi de scurtă durată. O piesă centrală a campaniei prezidențiale din 2019 a lui Joe Biden a fost promisiunea sa de a restabili aderarea Americii la JCPOA. Imediat după ce democrații au recâștigat Casa Albă, iranienii au început să încalce acordul pe scară largă, atingând treptat capacitatea nucleară militară de prag.

Din motivațiile inițiale ale acordului - blocarea căii Iranului către bombă și transformarea Iranului într-o națiune pașnică - niciuna dintre ele nu a rămas. Tot ceea ce i-a rămas lui Biden a fost capacitatea de a da cu piciorul la cutie și de a susține realizarea singulară a politicii externe a lui Obama.

În timp ce centrifugele iraniene se învârteau, administrația Biden a intrat în negocieri intense pentru a reînnoi JCPOA. Discuțiile au fost conduse de Robert Malley, care a fost evacuat din campania lui Obama în 2008 pentru că s-a întâlnit cu Hamas. Sub conducerea lui Biden, Malley a devenit trimisul special al Americii în Iran, dar a fost demis recent pentru gestionarea defectuoasă a unor informații sensibile. Deși inițiativa de a restabili acordul a eșuat în cele din urmă, SUA au oferit Iranului cel puțin 10 miliarde de dolari în fonduri care fuseseră înghețate și, după câte se pare, mult mai mult decât atât, sub formă de scutire discretă de sancțiuni.

Între timp, provocările iraniene au crescut. Aliat al Rusiei, Iranul a furnizat mii de drone ofensive și rachete cu rază lungă de acțiune folosite pentru a ucide aliații Americii în Ucraina. De la începutul războiului împotriva Hamas, proxyii iranieni au lansat peste 170 de atacuri împotriva bazelor militare americane din Irak, Siria și Iordania și au blocat aproape în totalitate transportul maritim internațional prin strâmtoarea Bab al-Mandeb, crucială din punct de vedere strategic.

Cu toate acestea, SUA s-au abținut de la represalii directe împotriva Iranului, sau chiar de la a-l trage la răspundere în mod public. Atunci când, în ianuarie, trei soldați americani au fost uciși de un atac cu dronă al unei miliții susținute de Iran, SUA a ripostat împotriva miliției și nu împotriva țării - sau chiar a fabricii - care a produs bomba.

Apoi, duminică, o premieră istorică: Teheranul a atacat direct Israelul de pe teritoriul său cu sute de drone și rachete.

Istoricii vor analiza acest record inexplicabil și se vor întreba cum de Statele Unite nu numai că au permis Iranului să își atace în mod repetat cetățenii, soldații și aliații, dar l-au și recompensat în mod constant pentru acest lucru. Aceștia ar putea concluziona că, într-un efort disperat de a evita să fie târâte într-un război regional în Orientul Mijlociu, Statele Unite ar fi putut foarte bine să precipite unul.

În timp ce prietenii Americii din Orientul Mijlociu, în special Israelul, au toate motivele să se simtă recunoscători pentru asistența vitală pe care au primit-o în interceptarea atacului Iranului cu rachete și drone, ei s-ar putea întreba, de asemenea, ce pot face acum SUA în mod diferit pentru a descuraja Iranul să continue agresiunea. Rapoartele de presă despre refuzul președintelui Biden de a sprijini un contraatac israelian împotriva Iranului indică, din păcate, că nimic substanțial în poziția SUA nu s-a schimbat. Se pare că acesta l-a îndemnat pe premierul israelian Benjamin Netanyahu să considere răspunsul coordonat la atac drept o "victorie".

Iranienii, însă, nu vor vedea lucrurile în acest fel. Teheranul va vedea atacul direct din acest weekend asupra Israelului ca pe o victorie - a lor - pentru capacitatea lor de a continua să amenințe Israelul și să destabilizeze Orientul Mijlociu cu impunitate. Dacă Israelul va urma sfatul lui Biden, va trimite un singur mesaj ayatolahilor: "Puteți lansa încă 350 de rachete și drone asupra Israelului sau puteți încerca să ucideți israelieni prin alte mijloace. În orice caz, Statele Unite nu vă vor opri".

Israelul, bineînțeles, trebuie să răspundă diferit. Ținta noastră nu poate fi pur și simplu proxy-urile iraniene care ne înconjoară țara și care ne poartă război din 7 octombrie, ci, așa cum spun saudiții, "capul șarpelui".

Povestea Americii se poate încheia doar într-unul din două moduri: fie se ridică cu îndrăzneală împotriva Iranului și se alătură Israelului pentru a-l descuraja, fie Iranul iese din nou nepedepsit din acest conflict, neîmpiedicat, neafectat și gata să provoace și mai multe daune devastatoare.

Michael Oren, fost ambasador al Israelului în Statele Unite, membru al Knessetului și ministru adjunct pentru diplomatie în biroul prim-ministrului israelian

SAGA 2024

VIA MAX

